

ਰਾਜਨ ਗੁਪਤਾ ਜੇ.

ਸੁਦੀਪ ਕਸੂਰ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਛਾਬੜਾ ਅਤੇ ਅਨੌਲੀਅਰ-ਫਲੇ^{^i^i}/.s

2010 ਦਾ CR ਨੰ 6787

ਜਨਵਰੀ 11, 2013

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950 - ਅਨੁਛੇਦ. 227- ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ 1908 - 0.1 RI. S.151 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ 10 - ਈਸਟ ਪੰਜਾਬ ਅਰਬਨ ਰੈਂਟ ਰਿਸਟ੍ਰਿਕਸ਼ਨ ਐਕਟ - S.15(5) - ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੀ ਤਲਾਕਸ਼ੁਦਾ ਪਤਨੀ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਕਿਰਾਇਆ ਕੰਟਰੋਲਰ ਅੱਗੋਂ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਵਜੋਂ ਫਸਾਏ ਜਾਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ - ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਬੱਚੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਅਹਾਤੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਆਪਣੇ ਤਲਾਕਸ਼ੁਦਾ ਪਤੀ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ - ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਰਜ਼ੀ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ - ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ - ਵਿਆਹ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ - ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਾਰਟੀ - ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਅਤੇ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਕੋਈ ਗੁਪਤਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਿਪਟਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਇੰਨਾ ਹੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ

ਦਾਜ਼ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਝਗੜਾ ਸੁਲਝਾ ਲਿਆ ਹੈ

ਲੇਖ, 1 ਔਰਤ ਧਨ, ਸਥਾਈ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਕਸਟਡੀ। ਮਰੇ ਹੋਏ ਅਹਾਤੇ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦੇ ਸੱਜੇ ਜਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਵੱਖ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦਾ ਕੋਈ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ 3.2.2005 ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਬਿਆਨ, ਜੋ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ, ਨੂੰ ਘੋਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹੀ ਸਿਰਫ ਸਥਾਈ ਗੁਜ਼ਾਰੇ, ਦਾਜ ਦੀਆਂ ਵਸਤਾਂ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਆਦਿ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਮਰੇ ਹੋਏ ਸਥਾਨ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਬੀ.ਡੀ. ਅਚਲਾ ਦੀ ਆਸਾਨੀ (ਸੁਪੈਰਾ) ਅਤੇ ਰੁਮਾ ਚੱਕਰਵਰਤੀ ਦੀ ਆਸਾਨੀ (ਸੁਪੈਰਾ) ਵਿੱਚ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ। 'ਹਾਇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ 3.2.2005 ਦੇ ਹੁਕਮ ਰਾਹੀਂ ਤਲਾਕ ਹੋ ਜਾਣ ਕਾਰਨ, ਉਸ ਦੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਆਹੁਤਾ ਸਬੰਧ ਖਤਮ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਤਲਾਕਸ਼ੁਦਾ ਵਾਈ ਫੇ ਦੇ ਨਿਵਾਸ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਪਤੀ ਵਿਚਕਾਰ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਚੱਲਦੀ ਸੀ। 1 ਲੇਰ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਵਿਆਹੁਤਾ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦਾ ਹੱਕ ਗੁਆ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੋਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਨਿਵਾਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜੋ ਨਾ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਰ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ।

(ਪੈਰਾ ੮)

8.8.5. ਸੋਬਤੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ/ਜਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ।

ਅਤੁਲ ਗੋਇਲ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ ਆਈ ਦੇ ਵਕੀਲ।

ਰਾਜਨ ਗੁਪਤਾ, ਜੇ.

(1) ਇਸ ਸੌਖਿਆਂ ਚਾਪ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਜੀਬ ਤੱਥ ਕਿ ਸੁਦੀਪ ਕੌਰ ਅਤੇ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਵਿਆਹ 4.7.1984 ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਲੁਧਿਆਣੇ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਲੱਗੇ। ਇਸ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਇਕ ਪੁੱਤਰ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇਕ ਧੀ ਮਨਜੋਤ ਕੌਰ ਨੇ ਜਨਮ ਲਿਆ। ਪੂਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ I ਬੱਲ ਚਾਹਤ ਸਿੰਘ ਛਾਬੜਾ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਵੱਲੋਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਪਤੀ) ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਬੇਦਖਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਬੇਦਖਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਦੋ ਬੱਚਿਆਂ ਸਮੇਤ ਉਕਤ ਅਹਾਤੇ 'ਚ ਰਹਿ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਕਿਰਾਇਆ ਵੀ ਉਹ ਅਦਾ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਮਰੇ ਹੋਏ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਹੁਕਮ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ

ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਅੰਤਰਿਮ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਰ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਥਾਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ ਜਾਂ ਵਾਧੂ

ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਛਾਬੜਾ ਵੱਲੋਂ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਕਿ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੁਦੀਪ ਕੌਰ (ਪਟੀਸ਼ਨਰ) ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਆਹ 3.2.2005 ਦੇ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਰਾਹੀਂ ਭੰਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਹੁਣ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਨਹੀਂ ਰਹੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੀ ਪਤਨੀ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਕੋਈ ਗੁਪਤਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਤੁਰੰਤ ਅਰਜ਼ੀ ਸਿਰਫ ਬੇਦਖਲੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਭੇਜੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਕਿਰਾਇਆ ਕੰਟਰੋਲਰ ਦੁਆਰਾ 4.9.2010 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

(2) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਤਲਾਕ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੇਘਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। I-1 er ਅਧਿਕਾਰ ਉਸਦੇ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸਿੱਧੇ ਰਹੇ। ਆਪਸੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਤਲਾਕ ਦੇ ਸਮੇਂ ਪਤੀ ਨੇ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਪਨਾਹ ਦੇਵੇਗਾ। 11c, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਸਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਵੱਖ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

(3) ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਿੱਖਿਅਕ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਸਖ਼ਤ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ। ਮੈਂ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਆਹ ਇੱਕ ਫਰਮਾਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਭੰਗ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲੜਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਫ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਕਰਨ ਲਈ *implicadment* ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਭੇਜੀ ਗਈ ਸੀ। 1e ਨੇ *ਆਰ.ਆਰ. ਅਚਲਾ ਆਨੰਦ ਬਨਾਮ ਐੱਸ. ਐੱਪੀ ਰੈੱਡੀ ਅਤੇ ਐਨਆਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। (1), ਅਤੇ ਰੁਮਾ ਚੱਕਰਵਰਤੀ ਬਨਾਮ ਸੁਧਾ ਰਾਣੀ ਬੈਨਰਜੀ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ. (2), ਉਸਦੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ।*

(4) ਮੈਂ ਧਿਰਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਸੁਣੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸੌਖ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ,' ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਅਸਲ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦਾ *Wifc* ਹੈ, ਨੂੰ ਧਿਰ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਤਲਾਕ ਦੇਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਤਲਾਕਸ਼ੁਦਾ *wi fc* ਚਾਪ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਪਤੀ ਨੇ *wi fc* ਨੂੰ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ *Wi fc* ਬੇਦਖਲੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।

(1) 2005 (2) RCR (ਸਿਵਲ) 80

(2) 2005 (4) ਆਰਸੀਆਰ (ਸਿਵਲ) 394

ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਪੂਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਪਤੀ ਦੇ। 1 ਨੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਵਿਵਾਦਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। *ਐਚਪੀ ਅਚਲਾ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪੈਰਾ)* ਵਿੱਚ। ਸਿਖਰਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਤਲਾਕਸ਼ੁਦਾ ਪਤਨੀ

ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਲਾਕਸ਼ੁਦਾ ਪਤਨੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਉਜਾੜ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਉਪ-ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਤੋਂ ਮਾੜੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ ਦੀ ਛੱਤ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲੀ ਦੇ ਖਤਰੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅਸਲ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਗੁਆ ਲਈ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਉਜਾੜ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਸ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਪਾਰਲੀ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ। 1 lowcvcr, ਜਿੱਥੇ ਤਲਾਕ ਦੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਦਾ ਅੰਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਤਨੀ ਦੀ ਸੌਖ ਵੱਖਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਮੈਨੂੰ ਵਿਆਹੁਤਾ ਘਰ ਵਿੱਚ ਨਿਵਾਸ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਤਲਾਕ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤਾ:-

"34. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇੱਕ ਉਜਾੜ ਪਤਨੀ, ਜਿਸਦੀ wife ਵਜੋਂ ਦਰਜਾ ਤਲਾਕ ਦੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਜਾਂ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੁਆਰਾ ਖ਼ਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਘੱਟ ਸੀ.ਵੀ.ਸੀ.ਆਰ., ਤਲਾਕਸ਼ੁਦਾ ਪਤਨੀ ਦੀ ਸੌਖ ਥੋੜੀ ਵੱਖਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੈ। ਤਲਾਕ ਵਿਆਹੁਤਾ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ wife ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਆਹੁਤਾ ਘਰ ਵਿੱਚ residence ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਤਲਾਕ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ (ਨਿਵਾਸ ਸਮੇਤ) ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਤਲਾਕਸ਼ੁਦਾ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਜਗ੍ਹਾ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਵਿਆਹੁਤਾ ਘਰ ਵਿੱਚ ਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਵਾਸ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੀ ਤਲਾਕਸ਼ੁਦਾ ਪਤਨੀ ਵੀ ਬੇਦਖਲੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕਿੱਤੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਜਾਂ ਵੱਡਾ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਉਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬੇਦਖਲ ਹੋਣ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਵਜੋਂ ਬੇਦਖਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ।

35. ਮੌਜੂਦਾ ਸੌਖ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 3.12.1998 ਨੂੰ, ਯਾਨੀ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਮਾਮਲਾ 1 ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਸੀ ਤਾਂ ਆਪਸੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਤਲਾਕ ਦੁਆਰਾ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਕਰਨੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਚਲਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਉਸ ਲਈ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਇਮਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ

ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਬੇਦਖਲੀ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਬਚਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(6) ਬੀਪੀ ਅਚਲਾ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪੈਰਾ) ਵਿੱਚ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਇੱਕ ਹੋਰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਰੁਮਾ ਚੱਕਰਵਰਤੀ ਕੇਸ (ਸੁਪੈਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਨਜਿੱਠਿਆ। ਇਹ ਇੱਕ ਤਲਾਕਸ਼ੁਦਾ ਪਤਨੀ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਬੇਦਖਲੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ:-

"20. ਹੱਥ 'ਤੇ ਆਸਾਨੀ ਤਲਾਕਸ਼ੁਦਾ ਪਤਨੀ ਦੀ ਸੌਖ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਤਲਾਕਸ਼ੁਦਾ ਪਤਨੀ ਵੀ ਪਤਨੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸੌਖ ਅਤੇ ਲੰਬਿਤ ਬੇਦਖਲੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੰਨ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਲੜਨ ਜਾਂ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬੇਦਖਲੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਕੋਈ ਗੁਪਤਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਲੀ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪਤੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਪਰਿਵਾਰਕ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੁਝ ਰਕਮ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ ਤਲਾਕ ਲਈ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਪਤੀ, ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਕਿਰਾਇਆ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਾਇਆ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕਾਮਿਨੀ ਜੈਸਵਾਲ ਦੁਆਰਾ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਸਬ-ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਕਤ ਸਪੁਰਦਗੀ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ 18.12.1989 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਪੱਤਰ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਪੱਤਰ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਹਾਇਤਾ ਜਾਂ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਸ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇੱਕ ਦੱਤਾ ਦੇ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਕਿਰਾਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਕਤ ਰਿਹਾਇਸ਼ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਮਕਾਨ ਦੀ ਹੇਠਲੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿਓ ਤਾਂ ਜੋ

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਤਾਜ਼ਾ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉੱਥੇ ਹੀ ਰਹਿਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੱਤਰ ਦਾ ਅੰਤ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਰਸਮੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਪੂਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮੀਨੀ ਮੰਜ਼ਿਲ 'ਤੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ।

21. ਇਸਲਈ, ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੀ ਪੇਸ਼ਗੀ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਕਿ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਬ-ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਪੈਰਾ 35 ਵਿੱਚ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਤਲਾਕਸ਼ੁਦਾ ਪਤਨੀ ਦੀ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੈਰਾ 35 ਕੱਢ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ।

22. ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਨਾ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਰ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਹੀ ਧਿਰ ਹੈ। ਤਲਾਕਸ਼ੁਦਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅਹਾਤੇ ਵਿਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਹ ਇਕ ਧਿਰ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਦਾਲਤ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਫਰਮਾਨ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪਾਰਟੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।"

(7) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਕਿ ਤਲਾਕਸ਼ੁਦਾ ਵਿਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਤਤਕਾਲ ਆਸਾਨੀ ਵਿੱਚ, ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13-ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ 5.5.2004 ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਬਾਅਦ ਆਸਾਨੀ ਨੂੰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। 3.2.2005 ਨੂੰ, ਪਤੀ-ਪਤਨੀ (ਪਟੀਸ਼ਨਰ) ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਉਸੇ ਦਿਨ ਹੀ ਫਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹਿੱਸਾ, ਜੋ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ: -

"3. ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ 05.05.2004 ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

4. ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅੱਜ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਉਹ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਕੋਈ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਦਹੇਜ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ, ਇਸਤਰੀ-ਧਨ ਅਤੇ ਭੂਤਕਾਲ ਅਤੇ ਪੂਰਵ-ਉੱਤਰਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਝਗੜਿਆਂ ਦਾ ਸਬਾਈ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ।

ਗੁਜਾਰਾ ਹੁਣ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਚਿਆ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇਹ ਵੀ ਸਹਿਮਤੀ ਬਣੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਧੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਸੁਦੀਪ ਕੌਰ ਕੋਲ ਹੀ ਰਹਿਣਗੇ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ।

5. ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ। ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13-13 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਫਰਮਾਨ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਹੁਣ ਤੋਂ ਭੰਗ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਡਿਕਰੀ ਸੀਟ

ਉਸਨੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ। ”

(8) ਉਪਰੋਕਤ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਨਿਵਾਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਿਪਟਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਦਹੇਜ਼ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ, ਜੋਸੀਯਾਨ, ਸਥਾਈ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਮਰੇ ਹੋਏ ਅਹਾਤੇ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦੇ ਸੱਜੇ ਜਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਵੱਖ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦਾ ਕੋਈ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ 3.2.2005 ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ, ਜੋ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ, ਨੂੰ ਘੋਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹੀ ਸਿਰਫ਼ ਸਥਾਈ ਗੁਜ਼ਾਰੇ, ਦਾਜ ਦੀਆਂ ਵਸਤਾਂ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਕਸਟਡੀ ਆਦਿ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। 'ਆਈ.ਟੀ. ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਮਰੇ ਹੋਏ ਸਥਾਨ ਦਾ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਬੀਜੋਐਕਸ ਅਚਲਸ ਕੇਸ (ਸੁਪੈਰਾ) ਅਤੇ ਕੁਮਾ ਚੱਕਰਵਰਤੀ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪੈਰਾ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ। 3.2.2005 ਦੀ ਡਿਕਰੀ ਰਾਹੀਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਤਲਾਕ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸਦੇ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਆਹੁਤਾ ਸਬੰਧ ਖਤਮ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਤਲਾਕਸ਼ੁਦਾ ਪਤਨੀ ਦੇ ਨਿਵਾਸ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਪਤੀ ਵਿਚਕਾਰ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਚੱਲਦੀ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਆਹ ਭੰਗ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਵਿਆਹੁਤਾ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਗੁਆ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਨਿਵਾਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮਕਾਨ ਮਾਲਿਕ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜੇ ਨਾ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਰ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ।

(9) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਸੋਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਪੀ ਐਸ ਬਾਜਵਾ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਪ੍ਰਭਾਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ